

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Voorzitter

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer drs. R.W. Knops
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Binnenhof 1a
2513 AA Den Haag
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T 070 318 20 00

E voorzitter@tweedekamer.nl
I www.tweedekamer.nl

Den Haag, 24 april 2019

Geachte heer Knops,

Op 3 april 2019 heeft het Presidium u een brief gestuurd, welke als bijlage is bijgevoegd. In deze brief heeft het Presidium haar grote zorgen geuit ten aanzien van de voortgang van het renovatieproject Binnenhof, omdat sprake is van sterk verschillende visies en plannen van de architecten Van Loon en De Bruijn. Tevens heeft het Presidium expliciet aangegeven dat het continueren van de inzet van beide architecten een situatie oplevert van twee kapiteins op één schip en dat dit gezien wordt als een groot risico. Daarnaast is het belang onderschreven dat er sprake moet zijn van vertrouwen tussen de gebruiker, de architect en BZK/RVB om het project binnen de gegeven uitgangspunten tot een goed einde te brengen. De brief sluit af met de vraag op korte termijn te komen met een reactie. Tot onze spijt is er tot op heden nog geen schriftelijke reactie ontvangen.

Tevens heeft het Presidium op 26 maart 2019 een gesprek gehad met mevrouw Bertram. Van dit gesprek is een conceptverslag gemaakt. Ondanks meerdere ambtelijke verzoeken is hier tot op heden ook geen reactie op gekomen.

Wij verzoeken u vandaag voor 17.00 uur schriftelijk te reageren op zowel de hierboven genoemde brief van het Presidium als op het conceptverslag van het overleg met mevrouw Bertram van 26 maart 2019. Een kopie van deze brief wordt aan de leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken gestuurd.

Met vriendelijke groet,

Namens het Presidium,

Khadija Arib
Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

1 bijlage

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Voorzitter

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer drs. R.W. Knops
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Binnenhof 1a
2513 AA Den Haag
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T 070 318 20 00

E voorzitter@tweedekamer.nl
I www.tweedekamer.nl

Den Haag, 3 april 2019

Geachte heer Knops,

Op dinsdag 26 maart 2019 heeft op verzoek van mevrouw Bertram, DG van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB), een gesprek plaatsgevonden tussen het Presidium en BZK/RVB. Aansluitend heeft een technische briefing plaatsgevonden met achtereenvolgens de architecten Van Loon en De Bruijn. Deze architecten zijn in de gelegenheid geweest hun plannen te presenteren. BZK/RVB heeft aangegeven dat zij deze bijeenkomst nodig heeft om voor 15 april 2019 een zorgvuldige afweging te maken met welke architect(en) zij doorgaat en dat zij het vertrouwen dat de Tweede Kamer (als gebruiker van het gebouw) heeft in de architect van groot belang acht bij het maken van deze afweging. BZK/RVB heeft benadrukt dat deze afweging onderdeel is van haar eigen verantwoordelijkheid als opdrachtgever.

Voor de inhoudelijke reactie van het Presidium op de plannen verwijst het Presidium in de eerste plaats naar het overleg in juli 2018 waarin, in aanwezigheid van de Rijksbouwmeester, de mening van het Presidium duidelijk is verwoord en ook reserves zijn geuit ten aanzien van de architectenkeuze. Recentelijk heeft het Presidium nogmaals inhoudelijk op de plannen gereageerd door een aangepast functioneel Programma van Eisen vast te stellen, haar opmerkingen kenbaar te maken op het Voorlopig Ontwerp en de bevindingen kenbaar te maken naar aanleiding van de review van architect De Bruijn. Naar aanleiding van de bijeenkomst op 26 maart 2019 wil ik u laten weten dat het Presidium zich grote zorgen maakt over het renovatieproces omdat er in haar ogen sprake is van sterk verschillende visies en plannen van de twee architecten.

BZK/RVB heeft in de bijeenkomst van 26 maart 2019 onderkend dat een keuze voor het betrekken van twee architecten risico's met zich meebrengt. Het Presidium deelt deze mening en voorziet dat doorgaan met deze beide architecten een situatie oplevert van "twee kapiteins op één schip met elk een eigen koers" en beschouwt dat als een groot risico, mede in termen van tijd en geld.

BZK/RVB is als opdrachtgever verantwoordelijk voor de contractering van de architect(en). Het Presidium vindt het van cruciaal belang dat in dit complexe en kostbare project vertrouwen bestaat tussen de gebruiker van het gebouw, BZK/RVB en de architect. Dit vertrouwen is, ook volgens BZK/RVB, onmisbaar om de renovatie (sober en doelmatig) tot een goed einde te brengen. Door de gang van zaken tot nu toe is er sprake van weinig vertrouwen.

Alles overwegende komt het Presidium tot de slotsom dat de keuze om met twee architecten te gaan werken grote risico's met zich meebrengt. Daarnaast is het van belang dat er draagvlak en vertrouwen is van de gebruiker in de architect. Wellicht ten overvloede wijst het Presidium erop dat zij zich er geen goede voorstelling van kan maken wat de noodzaak is van het betrekken van een andere architect dan diegene die het gebouw zo succesvol heeft vormgegeven.

Graag vernemen wij op korte termijn uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Namens het Presidium,

A handwritten signature in black ink, consisting of a long horizontal line with a vertical line crossing it near the left end, and a small loop at the top left.

Khadija Arib
Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal